

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«25» лютого 2020 року

№ 60/10-р/к

справа № 813/19-р-02-06-14

м. Київ

Про закриття провадження у справі

Адміністративна колегія Київського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 813/19-р-02-06-14 про порушення КП «Горянин» законодавства про захист економічної конкуренції та подання Третього відділу досліджень і розслідувань від 24.09.2019 № 60-03/191п з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

На виконання доручення Антимонопольного комітету України від 30.12.2013 №1.1/954 Київським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) здійснено розгляд звернення народного депутата України Міщенко С.Г. щодо дотримання Ревненською сільською радою Бориспільського району Київської області порядку передачі водопровідних та каналізаційних мереж в оренду комунальному підприємству «Горянин» Гірської сільської ради (далі – КП «Горянин» або Підприємство) та економічної обґрунтованості тарифів Підприємства на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення для мешканців с. Ревне Бориспільського району Київської області.

За результатами аналізу отриманої від КП «Горянин» та виконавчого комітету Ревненської сільської ради інформації, на підставі подання Другого відділу досліджень і розслідувань від 19.03.2014 № 21-ПС-02-06, розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 20.03.2014 № 19-р було розпочато розгляд справи № 813/19-р-02-06-14 за ознаками вчинення КП «Горянин» порушень законодавства про захист економічної конкуренції, які полягають у:

- розробленні економічно необґрунтованих тарифів на централізоване водопостачання, за рахунок включення планованого прибутку без відповідного обґрунтування, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з централізованого водопостачання у межах мереж які експлуатуються Підприємством у с. Ревне, а саме дії, які можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку;

- розробленні економічно необґрунтованих тарифів на централізоване водовідведення, за рахунок включення планованого прибутку без відповідного обґрунтування, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною

першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з централізованого водовідведення у межах мереж які експлуатуються Підприємством у с. Ревне, а саме дії, які можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

У ході розгляду справи № 813/19-р-02-06-14 адміністративною колегією Відділення було прийнято рішення від 30.04.2014 № 16 (далі – Рішення), згідно з яким:

1. Визнано, що КП «Горянин» за результатами діяльності протягом квітня 2013 року по березень 2014 року та станом на квітень 2014 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринках централізованого водопостачання та водовідведення у межах мереж, що експлуатуються Підприємством у с. Ревне Бориспільського району Київської області з частками 100%.

2. Визнано, що КП «Горянин», розробивши та подавши на затвердження економічно необґрунтовані тарифи на централізоване водопостачання, за рахунок включення планованого прибутку без відповідного обґрунтування, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, яке передбачене пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з централізованого водопостачання у межах мереж, які експлуатуються Підприємством у с. Ревне, а саме дії, які можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Визнано, що КП «Горянин», розробивши та подавши на затвердження економічно необґрунтовані тарифи на централізоване водовідведення, за рахунок включення планованого прибутку без відповідного обґрунтування, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, яке передбачене пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з централізованого водовідведення у межах мереж, які експлуатуються Підприємством у с. Ревне, а саме дії, які можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4. За порушення, зазначене у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, на підставі абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», накладено на КП «Горянин» штраф у розмірі **15 000** (п'ятнадцять тисяч) гривень.

5. За порушення, зазначене у пункті 3 резолютивної частини цього рішення, на підставі абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», накладено на КП «Горянин» штраф у розмірі **15 000** (п'ятнадцять тисяч) гривень.

6. Зобов'язано КП «Горянин» припинити порушення, зазначене у пункті 2 цього рішення, та усунути наслідки цього порушення, шляхом:

- розроблення економічно обґрунтованих тарифів на послуги з централізованого водопостачання та подання до Держцінінспекції відповідні розрахунки для отримання висновку щодо розрахунків економічно обґрунтованих планованих витрат, пов'язаних з централізованим водопостачанням, в 2-місячний строк з дня отримання рішення адміністративною колегією Відділення;

- у місячний строк після отримання зазначеного висновку подати на затвердження економічно обґрунтовані тарифи до органу місцевого самоврядування;

- здійснити протягом місяця з дня отримання рішення адміністративною колегією Відділення перерахунки у бік зменшення коштів групам споживачів «бюджетні установи» та «інші споживачі», які було з них стягнуто як плату за надані послуги з водопостачання з урахуванням економічно необґрунтованого рівня рентабельності, про що повідомити Відділення із наданням підтверджуючих документів у встановлений строк.

7. Зобов'язано КП «Горянин» припинити порушення, зазначене у пункті 3 цього рішення, та усунути наслідки цього порушення, шляхом:

- розроблення економічно обґрунтованих тарифів на послуги з централізованого водовідведення та подання до Держцінінспекції відповідні розрахунки для отримання висновку щодо розрахунків економічно обґрунтованих планованих витрат, пов'язаних з централізованим водовідведенням, в 2-місячний строк з дня отримання рішення адміністративної колегії Відділення;

- у місячний строк після отримання зазначеного висновку подати на затвердження економічно обґрунтовані тарифи до органу місцевого самоврядування;

- здійснити протягом місяця з дня отримання рішення адміністративної колегії Відділення перерахунки у бік зменшення коштів групам споживачів «бюджетні установи» та «інші споживачі», які було з них стягнуто як плату за надані послуги з водовідведення з урахуванням економічно необґрунтованого рівня рентабельності, про що повідомити Відділення із наданням підтверджуючих документів у встановлений строк.

Не погодившись із Рішенням, КП «Горянин» листом від 08.07.2014 № 087/14 (вх. від 11.07.2014 № 8-01/5784) звернулось до Антимонопольного комітету України (далі - Комітет) із заявою про перевірку Рішення (далі – Заява).

За результатами аналізу Рішення та матеріалів справи № 813/19-р-02-06-14 Комітетом було прийнято рішення від 09.12.2014 № 610-р про скасування пунктів 2, 3, 4, 5, 6 та 7 Рішення та передачу справи на новий розгляд в цій частині до Відділення.

Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 10.09.2019 № 60/96-рп/р збирання та аналіз доказів у справі № 813/19-р-02-06-14 доручено Третьому відділу досліджень і розслідувань Відділення.

КП «Горянин» (08324, Київська область, Бориспільський район, с. Гора, вул. Центральна, буд. 5; ідентифікаційний код юридичної особи – 33678185) є юридичною особою, зареєстроване Бориспільською районною адміністрацією Київської області 09.08.2005 року та засноване на комунальній власності виконавчого комітету Гірської сільської ради.

Як вбачається із відомостей щодо Підприємства, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, видами його діяльності є:

81.10 Комплексне обслуговування об'єктів;

81.29 Інші види діяльності з прибирання;

36.00 Забір очищення та постачання води;

37.00 Каналізація, відведення й очищення стічних вод;

38.11 Збирання безпечних відходів.

Тобто, КП «Горянин» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Рішенням сесії Ревненської сільської ради від 25 квітня 2013 № 343-36-VII КП «Горянин» визначено виконавцем послуг з центрального водопостачання та водовідведення на території Ревненської сільської ради, а також передано Підприємству у строкове платне володіння і користування об'єкти оренди згідно додатку №1 за договором №456 оренди водопровідних та каналізаційних мереж у вигляді цілісного майнового комплексу, що належать до комунальної власності Ревненської сільської ради.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика), Відділенням здійснено дослідження становища КП «Горянин» на ринках надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення водопровідними та каналізаційними мережами, які знаходяться на балансі (у володінні, користуванні, оперативному управлінні тощо) Підприємства.

Об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є КП «Горянин», яке у період з квітня 2013 по травень 2018 року надавало послуги з централізованого водопостачання та водовідведення водопровідними та каналізаційними мережами, які знаходились на балансі (у володінні, користуванні, оперативному управлінні тощо) Підприємства.

Товарними межами ринку визначено послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Особливість надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення полягає у необхідності застосування певних інженерних мереж, які відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.

Отже, КП «Горянин» здійснює свою діяльність на ринках, що перебувають у стані природної монополії.

Слід зазначити, що послуги з централізованого водопостачання та водовідведення за споживчими властивостями не мають товарів-замінників.

Товаром є перелік товарів, щодо яких має визначитися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

Отже, товаром щодо якого визначається монопольне домінуюче становище Підприємства є послуги з централізованого водопостачання та водовідведення водопровідними та каналізаційними мережами, які знаходились на балансі (у володінні, користуванні, оперативному управлінні тощо) КП «Горянин» та розташовані на території с. Ревне Бориспільського р-ну Київської обл.

При визначенні **територіальних меж** ринків надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення враховано мінімальну територію, за межами якої придбання товару для споживачів послуг є неможливим. Такою територією є мережі централізованого водопостачання та водовідведення, оскільки інше придбання товару було неможливим.

Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

Територіальними (географічними) межами ринку є територіальні межі с. Ревне, де КП «Горянин» надавало послуги з централізованого водопостачання та водовідведення водопровідними та каналізаційними мережами, в межах мереж, що експлуатувались Підприємством.

Споживачами є мешканці с. Ревне Бориспільського району Київської області, які користувались послугами КП «Горянин» з централізованого водопостачання та водовідведення водопровідними та каналізаційними мережами, що знаходились на балансі (у володінні, користуванні, оперативному управлінні тощо) Підприємства, розташованих на території с. Ревне Бориспільського р-ну Київської обл.

Часовими межами ринку визначено проміжок часу, протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому, а саме: період з квітня 2013 по травень 2018 року, протягом якого КП «Горянин» залишалося незмінним надавачем послуг з централізованого водопостачання та водовідведення водопровідними та каналізаційними мережами, які знаходяться на балансі (у володінні, користуванні, оперативному управлінні тощо) Підприємство.

Бар'єрами для вступу на ринок потенційних конкурентів є, зокрема: економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних фінансових ресурсів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення; адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання ліцензії

на право провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення.

Згідно з реєстром суб'єктів природних монополій у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, розміщеного на офіційному веб-сайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, КП «Горянин» було природним монополістом надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення водопровідними каналізаційними мережами, які знаходились на балансі (у володінні, користуванні, оперативному управлінні тощо) Підприємства.

Особливі права щодо надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення надані Підприємству Ревненською сільською радою на підставі рішення сесії Ревненської сільської ради від 25 квітня 2013 року № 343-36-VII «Про внесення змін до рішення Ревненської сільської ради від 28.02.013 р. № 325-34-VII «Про укладання договору оренди водопровідних та каналізаційних мереж з БРПТМ «Райтепломережа».

Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Отже, внаслідок технологічних особливостей ринків централізованого водопостачання та водовідведення, конкуренція на них відсутня.

Таким чином, КП «Горянин» за результатами діяльності протягом квітня 2013 року по травень 2018 року займало монополіне (домінуюче) становище на ринках надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення у межах мереж, що експлуатувались Підприємством у с. Ревне Бориспільського району Київської області, з частками 100%.

Згідно з частиною другою та третьою статті 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції від 24.06.2014 № 1875–IV) виконавці/виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво житлово-комунальних послуг і подають їх на встановлення органам місцевого самоврядування в установленому законодавством порядку, а органи місцевого самоврядування встановлюють ціни/тарифи на житлово-комунальні послуги в розмірі не нижче економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво.

Листом від 08.04.2013 № 0804 КП «Горянин» подало розрахунки тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення до Ревненської сільської ради на затвердження.

Рішенням сесії Ревненської сільської ради від 22.05.2013 № 359-37-VII затверджено з 01 вересня 2013 року тарифи на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення для споживачів на території Ревненської сільської ради:

Водопостачання: для населення - 14,88 грн/1 куб.м;

- для бюджетних організацій - 17,11 грн/1 куб.м;

- для інших споживачів - 22,32 грн/1 куб.м.

Водовідведення: для населення - 12,72 грн/1 куб.м;

- для бюджетних організацій - 14,63 грн/1 куб.м;

- для інших споживачів - 19,09 грн/1 куб.м.

Відповідно до пункту 1 Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення (далі – Порядок), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» (із змінами), цей порядок визначає механізм формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення для суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках, які провадять або

мають намір провадити господарську діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення.

Згідно з пунктом 18 Порядку до тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення включається планований прибуток.

Планований прибуток визначається як сума коштів, що перевищує суму повної планованої собівартості і спрямовується на здійснення необхідних інвестицій, погашення основної суми запозичень та/або інвестування за рахунок власного капіталу в необоротні матеріальні та нематеріальні активи для провадження ліцензованої діяльності, забезпечення необхідного рівня прибутковості капіталу власників (нарахування дивідендів), відрахування до резервного капіталу та нарахування податку на прибуток.

Планування складової частини зазначеного прибутку, що передбачається для здійснення необхідних інвестицій для провадження ліцензованої діяльності, провадиться відповідно до інвестиційної програми ліцензіата, затвердженої згідно з його установчими документами і погодженої в установленому уповноваженими органами порядку.

Відповідно до пункту 19 Порядку схвалена уповноваженими органами інвестиційна програма повинна містити планований обсяг використання коштів для здійснення необхідних інвестицій із зазначенням об'єктів і пооб'єктних обсягів інвестування (включаючи придбання та встановлення будинкових приладів обліку води), джерел фінансування та графіка здійснення інвестиційних заходів на планований період чи більш тривалий строк (з окремим визначенням показників планованого періоду) з відповідними техніко-економічними розрахунками та обґрунтуваннями, що підтверджують їх доцільність і ефективність.

Пунктом 20 Порядку передбачено, що складова частина планованого прибутку, що спрямовується на погашення основної суми запозичень, використаних для забезпечення провадження ліцензованої діяльності, визначається лише за тими запозиченнями (договорами), цільове використання яких узгоджено з уповноваженими органами та відсотки за користування якими враховані у складі планованих фінансових витрат.

У ході аналізу порядку формування тарифів на послуги централізованого водопостачання, розроблених КП «Горянин» та затверджених органом місцевого самоврядування, Відділенням встановлено наступне:

- Підприємством до тарифу на водопостачання було включено рівень рентабельності для групи споживачів «бюджетні установи» - 15% та для групи споживачів «інші споживачі» - 50%. Отже, розмір планованого прибутку КП «Горянин» для групи споживачів «бюджетні установи» у складі тарифу складає - 1,86 грн за 1 куб. м. а для групи споживачів «інші споживачі» - 6,20 грн за 1 куб. м.

- Підприємством до тарифу на водовідведення було включено прибуток для групи споживачів «бюджетні установи» - 15% та для групи споживачів «інші споживачі» - 50%. Отже, розмір планованого прибутку КП «Горянин» для групи споживачів «бюджетні установи» у складі тарифу складає - 1,59 грн. за 1 куб. м., а для групи споживачів «інші споживачі» - 5,30 грн за 1 куб. м.

При цьому, Підприємством не розроблялась та не погоджувалась з органом місцевого самоврядування інвестиційна програма на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Отже, КП «Горянин» не було дотримано вимоги пунктів 18, 19 та 20 Порядку, а саме не розроблено та не погоджено інвестиційну програму з централізованого водопостачання та водовідведення.

Разом з тим, у матеріалах справи відсутня та Відділенням не виявлена інформація про те, що не розроблення та не затвердження інвестиційної програми КП «Горянин», призвело до розрахунку економічно необґрунтованої вартості послуг в частині визначення планового прибутку.

Так, згідно з пунктом 18 Порядку плановий прибуток визначається як сума коштів, що перевищує суму повної планової собівартості і спрямовується **зокрема** на, здійснення необхідних інвестицій, погашення основної суми запозичень та/або інвестування за рахунок

власного капіталу в необоротні матеріали та нематеріальні активи для провадження ліцензованої діяльності, забезпечення необхідного рівня прибутковості капіталу власників (нарахування дивідендів), відрахування до резервного капіталу та нарахування податку на прибуток.

КП «Горянин» листом від 13.06.2019 № 45 (вх. Відділення від 20.06.2019 № 60-01/2311) повідомило, що послуги з централізованого водопостачання та водовідведення на території с. Ревне Бориспільського району Київської області не надаються з травня 2018 року в зв'язку із прийняттям рішення Ревненською сільською радою про укладання договору з товариством з обмеженою відповідальністю «Комунальне-експлуатаційне господарство».

КП «Горянин» листом від 11.11.2019 № 204 (вх. Відділення від 15.11.2019 № 60-01/4071) надало пояснення, що у зв'язку із зміною керівництва КП «Горянин» з 01.02.2017, пакети документів на підставі яких затверджувались тарифи, зокрема Ревненською сільською радою, не значаться в документації КП «Горянин», яка була в наявності з дати початку роботи чинної адміністрації КП «Горянин» з 01.02.2017. Про причини відсутності цих документів Підприємству не відомо.

Отже, у Відділення відсутня інформація про те, які саме складові були включені КП «Горянин» до планового прибутку та, відповідно, вартості послуг з централізованого водопостачання та водовідведення для мешканців с. Ревне Бориспільського району Київської області, оскільки кошти, які перевищують суму повної планованої собівартості, були спрямовані на комплекс заходів, що мали провадитись відповідно до інвестиційної програми ліцензіата.

Таким чином, Відділенням було вжито всі залежні від нього заходи для отримання інформації стосовно фактичного виконання КП «Горянин» комплексу таких заходів.

Враховуючи наведене, у ході розгляду справи № 813/19-р-02-06-14 не виявлено обставин, які можуть бути доказами у справі, та відповідно, свідчити про наявність у діях КП «Горянин» під час розроблення та подання на затвердження тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, за умови включення до цих тарифів планового прибутку без розроблення та погодження відповідних інвестиційних програм, порушень, передбачених пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на відповідних ринках.

Згідно з абзацом шостим статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо зокрема, не доведено вчинення порушення.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 7, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 50 та 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 30 березня 2001 року за № 291/5482, зі змінами і доповненнями, пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Київського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 813/19-р-02-06-14.

Відповідно до частини першої статті 60 зазначеного Закону рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

**Голова адміністративної колегії –
голова відділення:**

О. Хмельницький